

Een Vandaag, 28 september 2020. Pieter Jan Hagens.

<https://www.nporadio1.nl/radio-eenvandaag/uitzendingen/983158-2020-09-28>

23.21 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “Ja, een groot onderzoek over het geweld in Indonesië in de jaren 1945-1949. Dat moet nog uitkomen onder regie van het NIOD. Toch maken de Indië-veteranen en hun nazaten zich nu al zorgen. Dat hoort u zo.” (reclame en journaal/weerbericht)

30.38 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “Grote woede en onrust onder Indië-veteranen en hun nazaten. Oorzaak is een groot historisch onderzoek naar extreem geweld in de periode 1945-1949, in de vorige eeuw. Maar ook een film over die tijd waarvan alleen al de trailer, het promotiefilmpje, heftige emoties oproept. Hein Scheffer, generaal Buiten Dienst, hij is voorzitter van het Veteranenplatform, goedemiddag. Die film dat is “De Oost”. Die gaat over de jonge Nederlandse soldaat die in 1946 wordt uitgezonden om mee te helpen orde op zaken te stellen in Nederlands-Indië. De film komt pas volgend jaar in de bioscoop. Maar de eerste beelden zorgen nu al voor woede onder Indië-veteranen. Wat is precies de steen des aanstoets?”

31.16 minuten. **Hein Scheffer.** “Nou, de steen des aanstoets is dat er in de film een beetje een suggestie wordt gewekt, dat er een vergelijking wordt gemaakt, tussen Nederlandse militairen die daar zijn geweest en de SS. En dat gebeurt door het gebruik van zwarte uniformen, die daar helemaal niet gebruikt werden. Het waren gewoon militaire uniformen, groene uniformen. En het gaat over

Raymond Westerling. De film. En Raymond Westerling wordt afgebeeld als iemand met een zwart uniform met een Hitler-snorretje. En dan is het ook nog een keertje zo dat de titel van de film, "De Oost", dat die in een dermate lettertype wordt gebruikt...dat zijn de lettertypen die gebruikt werden door de SS in de Tweede Wereldoorlog.

32.02 minuten. **Pieter Jan Hagens.** "Ja, nu is dit een promotie voor een film. Een trailer, en die film zelf die duurt twee en een half uur, die, die is nog niet te zien. Heeft u dan wel voldoende om op deze basis te concluderen?"

32.13 minuten. **Hein Scheffer.** "Nou, het gaat mij niet zozeer om de film. Kijk, wat de filmmakers met de film doen dat is hun zaak. Waar het mij even om gaat is dat deze film wordt aangeboden als promotiemateriaal, lesmateriaal, om de middelbare scholen, de kinderen, bewustwording bij te brengen over ons koloniale verleden. Kijk, als er een film wordt gemaakt over Raymond Westerling of over Indië of over wat dan ook, dat is een eigen ding, maar de relatie leggen om daarmee onze jeugd bewust te laten worden van ons koloniale verleden, dat gaat mij te ver."

32.51 minuten. **Pieter Jan Hagens.** "Toch aan de andere kant, sorry dat ik u onderbreek, maar het is bekend, en hij heeft het zelf ook toegegeven, Raymond Westerling, die was commandant in dat leger. Die was kapitein. En hij zegt zelf ook dat hij gebruik heeft gemaakt van standrechtelijke executies. Er zijn gruwelijkheden begaan daar, dus daar hoeven we toch ook niet geheimzinnig over te doen?"

33.08 minuten. **Hein Scheffer.** "Daar doen we ook helemaal niet geheimzinnig over. Daar zijn ook boeken over geschreven en er zijn ook onderzoeken die daar nog naar plaatsvinden. Onder andere dat Indië-onderzoek dat nu loopt gaat er ook over. Het gaat mij er even

over: als mijn kleinkinderen les krijgen over het koloniale verleden, dan vraag ik mij af of Raymond Westerling en wat daar gebeurd is, of dat maatgevend is voor ons koloniale verleden. Er zijn honderdduizend dingen die we zouden kunnen zeggen over de Indië-periode en waarom pakken we nu juist dat exces, want dat wordt genoemd als een exces, Raymond Westerling, om daarmee onze jeugd bewust te laten worden van ons koloniale verleden. En dat daar iets niet klopt.”

33.47 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “We hebben ook contact gehad met de producent van de film en die begrijpt de opheft toch niet zo goed. Ophef op grond van een filmpje dat, nou ja nog geen minuut duurt en van een film die twee en een half uur gaat duren... De film is dan natuurlijk één ding maar dan komt er ook nog dat onderzoek. U had het er al even over, geleid door het NIOD. Het onderzoek naar extreem geweld tijdens de dekolonisatieoorlog, zoals het heet. En dat onderzoek moet nog uitkomen. Als ik het wel heb in november volgend jaar. Toch leidt het ook nu al tot onrust onder veteranen. Waarom?”

34.16 minuten. **Hein Scheffer.** “Nou ik wil eerst even terug naar de producent voordat ik uw vraag beantwoord. Kijk de producent, we hebben meerdere keren geprobeerd om in contact te komen met de producent om dit bespreekbaar te maken. Dat is niet gelukt. En niet gelukt omdat van zijn zijde daar geen enkele aandacht aan werd gegeven. Dat is wat ik daarover nog even wil zeggen. Dan is er dat grote onderzoek. Het grote onderzoek. Er zijn veel onderzoeken gedaan over de Indië-periode. En die zijn vooral eenzijdig geweest. Wat hebben wij als Nederland daar gedaan. De kern van dit onderzoek zou moeten zijn dat er een breed onderzoek zou komen waar ook de Indonesische kant, de voormalige Indiëkant, er wordt belicht in een soort evenwichtigheid.”

35.02 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “U wilt graag evenwicht. Laten we even luisteren, meneer Scheffer, naar Frank van Vree van het NIOD, onder regie van het NIOD vindt het onderzoek plaats. Dit zegt hij erover.”

35.11 minuten. **Frank van Vree.** “Ik denk dat de huidige situatie waarbij inderdaad de schuld alleen maar gaat naar de militairen en naar de rest wordt niet gekeken... Ik denk dat door te laten zien wat de context is, dat de politiek verantwoordelijk is, wat de justitiële verantwoordelijkheid is, dat die juist meer recht doet aan de feitelijke situatie dan het isoleren van alleen maar het geweld.” **Pieter Jan Hagens:** “Dat we dit nu willen onderzoeken, is dat te wijten aan de tijdgeest?” **Frank van Vree:** “Ik ben geneigd om toch een breder perspectief te zien. Je ziet dat toch die koloniale geschiedenis in al die landen en continenten problematisch is. En dat we daar, om verder te kunnen als wereld, als mens zijn, dat we ook naar ons verleden moeten kijken. Zoals Duitsland dat heeft gedaan na de Tweede Wereldoorlog door naar die eigen geschiedenis te kijken. En ook durft te kijken. Echt in die spiegel durven kijken. Dat is denk ik ook in het groot, het gaat over het kolonialisme, of over slavernij, dat we dat moeten durven want dat is de wereld waarin we leven.”

36.24 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “Dit onderzoek gaat ons helpen om daarmee in het reine te komen?” **Frank van Vree:** “Dat hoop ik. Dat dit onderzoek een bijdrage gaat leveren om in de spiegel van de geschiedenis te kijken en onze medemensen in de wereld aan te kunnen kijken in de ogen te kunnen kijken.”

36.37 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “Het is confronterend maar je moet in de spiegel van de geschiedenis durven kijken, aldus Frank van Vree van het NIOD. Meneer Scheffer?”

36.43 minuten. **Hein Scheffer.** “Ja, daar zijn we het ook helemaal mee eens. Je moet de geschiedenis onder ogen durven te zien. Kijk, de resultaten van het onderzoek kennen we nog niet. Er wordt nu nog driftig aan geschreven. Er zijn wat documenten die nu druppelsgewijs bekend worden. Maar we kennen de totale samenhang van het onderzoek niet. Wat er wel gebeurt is dat de onderzoekers de media zoeken en de uitlatingen die door de onderzoekers daar worden gedaan, die vind ik zeer verontrustend. Als ik een onderzoeker hoor, lees van een onderzoeker dat hij zou hebben gezegd, dat het racisme in het DNA van de KNIL-officieren zat (Limpach in NRC, red.) dan vind ik daar wat van”.

37.27 minuten. **Pieter Jan Hagens.** “Hij heeft dat uitgelegd. En hij heeft gezegd dat dit DNA in de samenleving zat. Het DNA van racisme in die tijd. Dus dat is iets anders dan alleen bij de KNIL-militairen. Uw verontrusting is helder hoor. En ik denk dat er niets anders opzit dan af te wachten tot die film in zijn geheel gezien kan worden en ook het onderzoek in zijn geheel gelezen kan worden. Ik dank u nu in ieder geval heel hartelijk, Hein Scheffer, van het Veteranenplatform. En de film “De Oost” is dus begin volgend jaar in de bioscoop en het onderzoek van het NIOD waar we het over hadden, en twee andere onderzoeksinstituten (KITLV en NIMH, red), dat volgt inderdaad in november 2021.”